

VERHALEN VAN DE Centrale

De Centrale is nog steeds een van de iconen van Leeuwarden maar speelt in haar oorspronkelijke vorm een belangrijke plek in de herinnering van vele Leeuwarders. Wij spraken hierover met Jan, die van 1962 tot 2000 voor het elektriciteitsbedrijf waaronder de centrale in Leeuwarden werkte. #verhalenvandecentrale

Wij zorgden ervoor dat niet heel Friesland zonder stroom kwam te zitten.

Als jonge jongen was Jan altijd al met dingen aan het prutsen. Huishoudelijke apparaten uit elkaar halen en dan bekijken hoe het gemaakt was. Jan (1942) weet niet beter dan dat hij elektriciteit altijd boeiend vond. "Ik was altijd aan het knutselen. Bijvoorbeeld met elektrische belletjes, ik wilde weten hoe die werkten. Het was voor mij wel prettig dat ik bij het elektriciteitsbedrijf kon gaan werken. Dat had altijd al mijn interesse gehad."

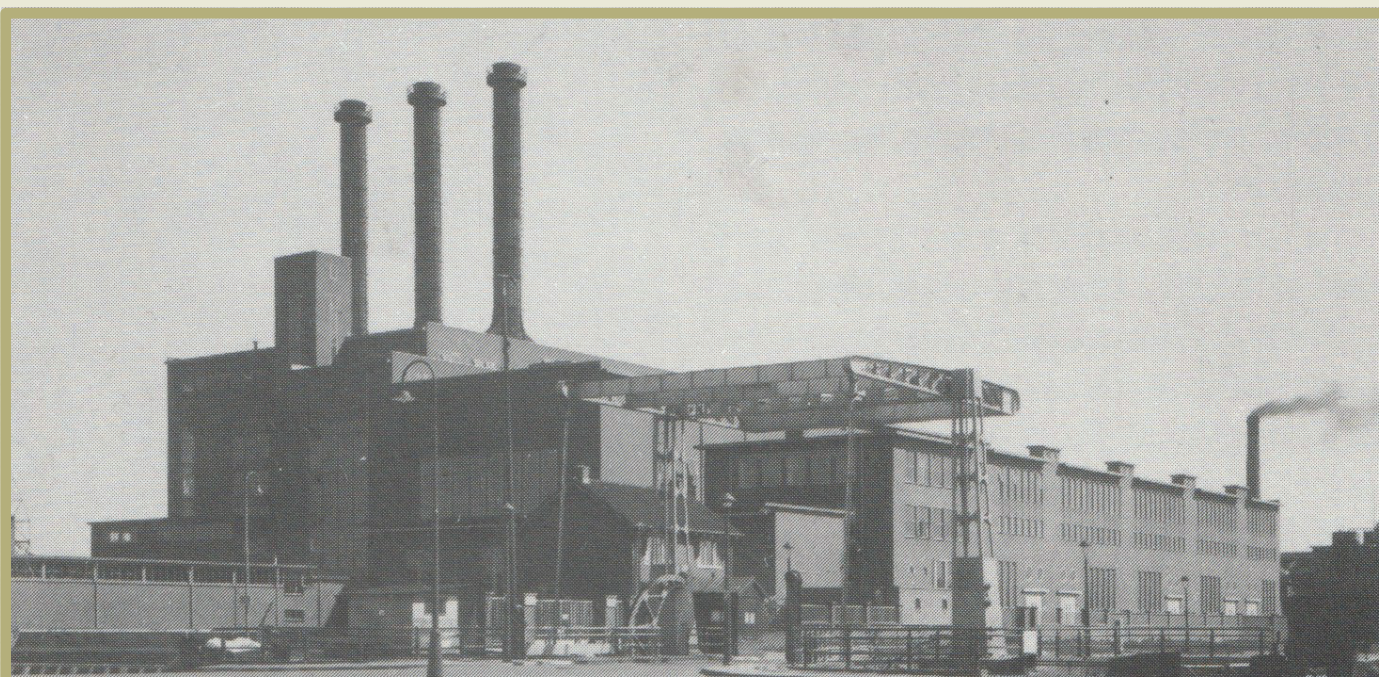
In Oranjewoud werd Jan geboren, maar het grootste deel van zijn jeugd bracht hij door in Joure, waar zijn vader bij Douwe Egberts werkte. Vanuit Joure reed hij die eerste jaren met de bus op en neer naar het PEB. Toen hij zijn rijbewijs kreeg, ging hij met de auto en uiteindelijk vond hij een flat in Leeuwarden. "Toen kwam mijn vrouw in mijn leven. We zijn nu al meer dan veertig jaar getrouwd. We hebben destijds nog heel even in die flat gewoond, maar al gauw kochten we een huis en verhuisden we naar een dorp dichtbij Leeuwarden. Daar wonen we nog altijd." ➤

in de vijftiger jaren introduceerde men de schakelwacht. In de tachtiger jaren zag het er zo uit

Beveiliging

De jongen die als kind altijd al zo graag elektrische apparaten uit elkaar haalde, was blij dat hij naar de technische school in Sneek kon. Later deed hij nog veel vervolgoopleidingen. Dat moest ook wel, want binnen het Provinciale Elektriciteitsbedrijf (PEB) klom hij van onderhoud geleidelijk aan op naar beveiligingstechniek. "Ik begon bij het bedrijf met het onderhoud van relais. Contactjes en spoeltjes verwisselen en wat dies meer zij. Later trok ik meer naar de technische kant en kwam ik te werken bij de afdeling beveiliging waar die relais werden toegepast." V

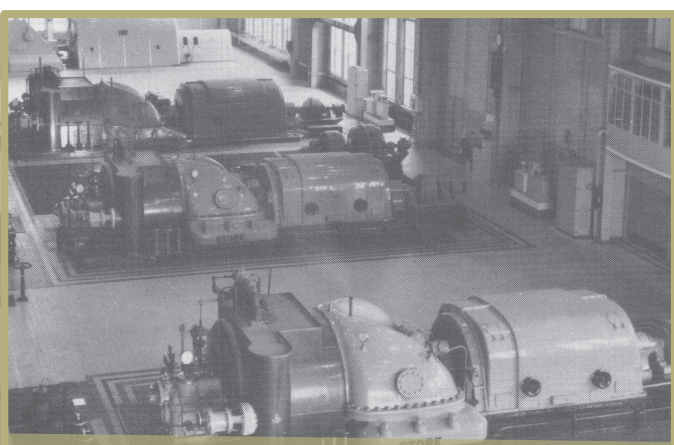

In 1949 ziet de centrale er al zo uit. Op de voorgrond de brug over het Vliet)

Uitschakelen!

Een belangrijke les herinnert hij zich nog als de dag van gisteren. In een cursus werd gevraagd wat de beste bescherming is. "Uitschakelen," zegt Jan, "daarmee kun je alles het beste beschermen. Zodra er iets misgaat binnen elektriciteit, is het de bedoeling dat de boel uitgaat. Maar dat moet natuurlijk alleen het kapotte deel zijn. Als je te veel uitschakelt, dan zitten te veel mensen in het donker! Binnen hoogspanning kan dat heel complex zijn. We hebben het hier niet over een elektriciteitskastje thuis waar 220 Volt op staat." Jan zorgde er met zijn collega's voor dat die hoogspanning goed beschermd was, zodat er slechts een deel van werd uitgeschakeld, mocht een stuk draad door storm - of zelfs door een vogel die een tak laat vallen op zo'n draad - kortsluiting maken.

Er waren andere mensen die dan die masten inkloppen om het te repareren. "Dat had je mij niet moeten vragen!", lacht Jan. "Dat klimmen in die hoogspanningsmasten, mij veel te hoog!" Hij herinnert zich nog de zware winters in de jaren '70. "Er waren toen veel periodes met ijzel. Dan braken die draden zomaar en moest de boel eromheen onmiddellijk worden uitgeschakeld, anders was het veel te gevaarlijk. Het beveiligingswerk dat wij deden, was dus heel dankbaar en boeiend werk. Je wist precies waarvoor je het deed." ➤

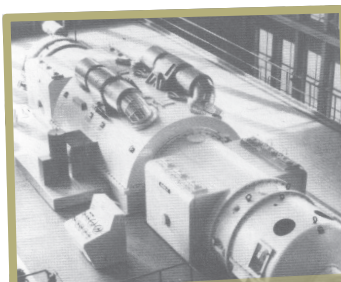

De eenheid T10, achter T7, 8 en 9, werd in 1961 in gebruik genomen

Andere tijden

Zijn werk veranderde door de jaren heen, van mechanisch naar elektronisch en van elektronisch naar computertechniek. Jan heeft nog meegemaakt dat de oude stoomketels die op steenkolen werden gestookt, vervangen werden door olie-, later door gasgestookte. In 1969 nam het PEB een gasturbine in bedrijf, om het piekverbruik in Friesland op te vangen en om in gevallen van nood stroom te leveren. In 1975 ging de laatste kolencentrale in Friesland met pensioen.

Zelf ging Jan in 2000 met pre-pensioen, twee jaar voordat hij veertig jaar zou hebben gewerkt bij het bedrijf, dan inmiddels NUON. Dat gaat hem nog altijd aan het hart. "In het begin moest ik echt wennen. Het was een gesloten boek, terwijl ik nog wel een hoofdstuk had willen meemaken. Ik zat nog volop in nieuwe ontwikkelingen, er was altijd zoveel nieuws te leren!" Jan knutselt niet meer zoveel als vroeger, maar als er een huishoudelijk apparaat stukgaat, dan is hij de eerste die het openmaakt. Dat bloed kruipt waar het niet gaan kan! ■

De Stall Laval turbogenerator T11

De Stall Laval turbogenerator T11

Foto van voorkant van het PEB-personeelsblad

HEB JIJ OOK
VERHALEN VAN
DE CENTRALE?

VERHALEN@
WINKELPARKDECENTRALE.NL